

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2012 vp

Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksista yhteisen strategiakehyksen mukaisiksi yhteisiksi säännöiksi sekä koheesiopolitiikan asetusehdotuksiksi ohjelmakaudelle 2014—2020 (koheesiopolitiikan asetuspaketti)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 20 päivänä tammikuuta 2012 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän komission ehdotuksista yhteisen strategiakehyksen mukaisiksi yhteisiksi säännöiksi sekä koheesiopolitiikan asetusehdotuksiksi ohjelmakaudelle 2014—2020 (koheesiopolitiikan asetuspaketti) (U 72/2011 vp) maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- aluekehitysjohtaja Kaisa-Leena Lintilä, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Sirpa Karjalainen, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Annukka Mäkinen, Suomen Kuntaliitto
- johtaja Olli-Pekka Väänänen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

Viitetiedot

Asiaa on käsitelty aiemmin tunnuksella E 85/2011 vp, ja valiokunta on antanut asiasta lausunnon MmVL 19/2011 vp.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Asetusehdotuksista keskeisin on ehdotus yhteisen strategiakehyksen mukaisiksi yhteisiksi säännöiksi Euroopan aluekehitysrahaston, Euroopan sosiaalirahaston, koheesiorahaston, maaseudun kehittämisen maatalousrahaston ja meri- ja kalatalousrahaston tuelle sekä yleisiksi säännöiksi Euroopan aluekehitysrahaston, Euroopan sosiaalirahaston ja koheesiorahaston tuelle (jäljempänä yleisasetus). Yleisasetuksessa on uutta sen toinen osa, joka sisältää ehdotukset yhteisik-

si säännöksiksi viidelle niin sanotulle yhteisen strategiakehyksen rahastolle (jäljempänä YSK-rahastot), joita ovat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto (ESR), koheesiorahasto, maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto) ja (tuleva) meri- ja kalatalousrahasto.

Yleisasetus on komission esityksessä jaettu neljään osaan, joista keskeisiä ovat toinen ja kolmas osa. Ensimmäinen ja viimeinen osa kattavat alku- ja loppumääräykset sekä siirtymäsäännöt.

Yleisasetuksessa määritetään toiminnan ensisijaiset tavoitteet ja rakenteet. Lisäksi yleisasetuksessa ehdotetaan komissiolle tietyissä asiakokonaisuuksissa delegoidun lainsäädäntövallan mukaisia toimivaltuuksia antaa muita kuin keskeisiä osia koskevia täydentäviä ja muuttavia sää-döksiä sekä täytäntöönpanosäädöksiä.

Yleisasetuksen kolmas osa koskee koheesiorahaston, EAKR:n ja ESR:n (jäljempänä rakennerahastot) tukeen sovellettavia yleisiä säännöksiä, joita erilliset koheesioasetus, EAKR-asetus ja ESR-asetus täydentävät. Maaseuturahaston ja meri- ja kalatalousrahaston yksityiskohtaisemat rahastoittaiset määräykset annetaan niitä koskevissa omissa asetuksissa. Yleisasetuksen toisen osan yhteiset säännökset ovat toissijaisia suhteessa rahastokohtaisiin sääntöihin.

Komissio antoi kolme rahastokohtaista asetusehdotusta: Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR), Euroopan sosiaalirahastoa (ESR) ja koheesiorahastoa koskevat asetusehdotukset. Niissä määritellään kuinkin rahaston tehtävät, tuettavan toiminnan muodot ja hyväksyttävät kustannukset. Lisäksi komissio antoi asetusehdotuksen erityissäännöksiksi Euroopan alueellista yhteistyötä koskevan tavoitteen tukemiseksi EAKR:sta sekä ehdotuksen eurooppalaista alueellisen yhteistyön yhtymää koskevaksi asetukseksi (EAYY).

Komission 6.10.2011 julkaisemat asetusehdotukset merkitsevät toteutuessaan merkittäviä muutoksia koheesipolitiikan järjestelmään. Vaikka esitykset tukevat ohjelmatyön jatkuvuutta jäsenvaltioissa, myös perustavia ja laajavai-kutteisia uudistuksia on tulossa.

Rahastojen yleiset periaatteet eivät pääosil-taan poikkea nykyisestä. Uusien strategisesti kohdentavien elementtien käyttöönotto merkitsee kuitenkin muutosta aiempaan. Näitä ovat erityisesti koheesipolitiikan tavoitteiden kyt-kentä Eurooppa 2020 -strategiaan, uudet komis-sion ja jäsenvaltioiden väliset kumppanuussopi-mukset sekä varoja asetettuihin tavoitteisiin kohdennettavat kiintiöt. Suomen kaltaisille ke-hittyneille alueille esitetään rahastokohtaista ja-koa siten, että Euroopan sosiaalirahaston osuus olisi vähintään 52 % sen ja Euroopan aluekehi-

tysrahaston yhteenlasketusta jäsenvaltion tuen kokonaismäärästä. Nykyisin ESR:n tuki ohjel-missa on noin 40 % ja EAKR:n 60 %, kuitenkin siten, että tässä EAKR:n osuuteen ei sisälly har-vaan asuttujen alueiden 35 euroa/asukas erityis-tukea eikä Euroopan alueellinen yhteistyö -ta-voitteeseen kohdennettua tukea. Lisäksi uutta on pyrkimys yhdenmukaistettuihin menettelyihin yhteisen strategiakehyksen rahastojen (YSK-ra-hastojen) tuen osalta.

Komissio ehdottaa kolmen jakokriteerin käytämistä nykyisen neljän sijaan laskettaessa kun-kin jäsenvaltion alueille jaettavaa rahoitusosuutta (pl. Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoite):

1. Vähiten kehittyneet alueet (BKT/asukas alle 75 % EU:n keskiarvosta). Tässä luokassa väestöpeitto pienenisi verrattuna konvergenssi-tavoitteeseen.

2. Välialueet (BKT/asukas vaihteluväli 75–90 %). Väestöpeitto suurenisi verrattuna ku-luvan ohjelmakauden phasing out ja phasing in -ratkaisuihin. Välialueeseen kuuluisivat nykyiset konvergenssialueesta uloskasvavat alueet ja muutkin alueet, jotka täyttävät 75–90 %:n BKT-kriteerin.

3. Kehittyneet alueet (BKT/asukas yli 90 %). Väestöpeitto säilyisi ennallaan verrattuna työllisyy- ja kilpailukykytavoitteeseen. Keskimää-räinen tuki-intensiteetti, noin 22 euroa/asu-kas/vuosi, olisi sama kuin nykyisellä kaudella.

Komission ehdotuksessa monivuotiseksi ra-hoituskehikseksi ehdotetaan 376 miljardia eu-roa taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yh-teenkuuluvuuden lujittamiseen kaudella 2014–2020 (määrärahat vuoden 2011 kiinteinä hintoi-na, sisältäen Verkkojen Eurooppa -välineeseen varatun 40 mrd. euroa). Ehdotetun Verkkojen Eurooppa -välineen toteuttamiseen varataan 10 mrd. euroa koheesiorahaston rahoituksesta.

Komission ehdotus Euroopan maaseudun ke-hittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevasta rahoituksesta sisällytetään niitä koskeviin rahastokohtaisiin asetuksiin.

Lisäysperiaatteen todentaminen (additionality) säilyy niissä jäsenvaltioissa, joissa vähem-män kehittyneiden alueiden ja siirtymäalueiden

osuus ylittää 15 % kyseisen valtion kokonaisväestöstä. Suomi ei kuulu tähän kategoriaan.

Unionin tuen osarahoitusprosentti olisi pääsääntöisesti enintään 85 % koheesiomaissa ja vähiten kehittyneillä alueilla, 60 % siirtymäalueilla ja 50 % kehittyneillä alueilla.

Rakennerahastojen osalta komission ensimmäinen ennakkomaksu ohjelmille olisi 4 %, joka maksettaisiin erinä vuosina 2014—2016. Tämän jälkeiset vuotuiset ennakot olisivat 2 prosenttia vuonna 2016 ja sen jälkeen 2,5 %. Ehdotuksessa esitetään rakennerahastoille yhdenmuukaista n+2-sääntelyä pois lukien vuosi 2014, jonka osuus jaksotettaisiin tasaisesti vuosille 2015—2020.

Ohjelmakauden vaihtuessa turvataan EU-osarahoituksen hallittu vähentyminen jäsenvaltioissa luomalla ns. turvaverkko, mikä tarkoittaa takeita siitä, että jäsenvaltio saa seuraavalla kaudella vähintään 55 % ohjelmakaudella 2007—2013 saadusta rahoituksesta. Lisäksi esitetään turvaverkon luomista niille alueille, jotka putoavat konvergenssitavoitteesta. Näille alueille luovataan vähintään 2/3:n entisestä tuesta säilyvän.

Valtioneuvoston kanta pääpiirteissään

Valtioneuvosto lähtee siitä, että koheesiopoliittisen rahoitusratkaisun tulee olla reilu ja oikeudenmukainen kaikkien jäsenvaltioiden ja alueiden näkökulmasta. Valtioneuvoston lähtökohdanna on, että rakennerahastokaudella 2014—2020 Suomen saama suhteellinen rahoitusosuus säilyy.

Valtioneuvosto tukee alue- ja rakennepoliittikan jatkamista koko unionin alueella. Rahoituksen painopisteen tulee olla köyhimmillä alueilla sekä vakavista ja pysyvistä olosuhdehaitoista kärsivillä alueilla. Koheesiopoliittikan vaikuttavuutta tulee lisätä keskittymällä rajalliseen määrään prioriteetteja, joiden tulee olla yhdenmuukaisia Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden kanssa. Valtioneuvosto tukee Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita innovaatioiden, pk-yritysten kilpailukyyn sekä energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian ja osallisuuden vahvistamisesta.

Syrjäisen sijainnin huomioiminen ja harvaan-asuttujen alueiden erityisaseman turvaaminen on Suomelle rakennerahastopoliittikan avainkysymys. Komissio esittää Suomen liittymissopimuksen ja Lissabonin sopimuksen 174 artiklaan sisältyvän pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisaseman jatkamista kaudelle 2014—2020. On tärkeää, että harvaan asutukseen perustuva kriteeri nostetaan BKT-kriteerin rinnalle tukia jaettaessa (yleisasetus 82 artikla). Harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitus tulee Suomen näkemyksen mukaan säilyttää vähintään nykyisellä tasolla Pohjois- ja Itä-Suomen osalta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että kaikilla alueilla toteutetaan yhtenäistä tavoitetta kilpailukyyn ja työllisyyden parantamiseksi. Valtioneuvosto ei kannata komission siirtymäaluejärjestelyä ja turvaverkkorahoitusratkaisua esitetystä muodosta, joka on liian kallis (yleisasetus 84 artikla). Komission esityksen mukaan vähiten kehittyneiden alueiden väestöpeitto pieneni verrattuna nykyiseen konvergenssialueeseen ja siirtymäalueiden väestöpeitto suurenisi verrattuna kuluvan kauden phasing out- ja phasing in -ratkaisuihin. Suomen näkökulmasta esitetty väliluokkamalli ei ole läpinäkyvä eikä johdonmukainen, koska se ei perustu suoraan alueiden BKT-tasoon. Komission esittämät väliluokka- ja kilpailukykyalueet tulisivat yhdistää yhdeksi kokonaisuudeksi, missä yhteydessä sovellettaisiin liukuvaa BKT-kriteeriä.

Maakohtaisen BKTL-katon madaltaminen 2,5 prosenttiin on erityisen tarpeen resurssien tehokkaan käytön näkökulmasta. Sen laskentamenetelmää ei tule muuttaa nykyisestä kaudesta, eli maaseudun kehittämisrahoituksen tulee sisältyä esitettävään kattoon. Tästä syystä komission esitystä tulee selkiyttää.

Moniportaisten hyväksymistasojen lisääminen strategiseen ohjelmatyöhön voi johtaa monimutkaisempiin koordinaatiomekanismeihin ja lisääntyvään hallinnolliseen taakkaan. Lisäksi kumppanuussopimuksen ja ohjelmien hyväksynnän viivästymisen riskit ovat merkittävät haasteellisten aikataulujen vuoksi.

Valtioneuvosto suhtautuu kielteisesti suoritustarvauksen ja muiden unionitason kannusti-

mien käyttöönottoon. Valtioneuvosto on valmis tutkimaan jäsenvaltiokohtaisen suoritusvarauksen käyttöönottoa (yleisasetuksen artiklat 18 ja 20).

Valtioneuvosto tukee voimakkaasti YSK-rahastojen hallinnon ja ohjelmityön yksinkertaistamista ja katsoo, että komission asetusehdotukset eivät kaikilta osin tue tavoitteen saavuttamista. Nykyisin vaadittavien kansallisten valvontaelinten lisäksi uuden akkreditoivan elimen (hyväksynnän antavan elimen) nimittäminen ja sille määrättävät tehtävät olisi vastoin suhteellisuus- ja läheisyysperiaatetta. Muutos rajoittaisi jäsenvaltion vapautta organisoida varainhoito ja varainhoidon valvonta omaan hallintokulttuuriin soveltuvalla tavalla. Hyväksynnän antavan elimen sijaan asetuksissa tulisi viitata yksinomaan jäsenvaltioon.

Säännökset mahdollisesta hyväksynnän antavan elimen nimittämisestä, hallintointiin osallistuvista viranomaisista jäsenvaltiossa sekä kumppanuussopimuksesta tulisi toteuttaa kunkin jäsenvaltion valtiosääntöoikeudellisten periaatteiden mukaisesti. Kumppanuussopimukseen sovellettavat säännökset tulee laatia siten, ettei ristiriitaa Ahvenanmaan maakunnan itsehallinnolliseen asemaan synny ja että maakunnassa voidaan toteuttaa omat ohjelmat maakunnan omiin strategisiin valintoihin perustuen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä suhteellisuusperiaatteen noudattamista ohjelmien hallinnoinnin järjestämisessä. Suhteellisuusperiaatteen tulisi rajoittaa jäsenvaltioiden taloudellista ja hallinnollista taakkaa erityisesti pienissä ohjelmissa. Suomi pitää huolestuttavana, että asetusehdotukset sisältävät aiempaa yksityiskohtaisem-

paa sääntelyä, hallinnointitasot lisääntyvät ja hallinnon kustannukset ovat vaarassa nousta. Komission teknisen tuen määrää tulee alentaa esitetystä 0,35 prosentista YSK-rahastojen vuotuisesta kokonaismäärärahasta (yleisasetuksen 83 artikla).

Valtioneuvosto tukee alueellisen ja paikallisen tason osallisuuden ja kumppanuusperiaatteen vahvistamista koheesiopolitiikassa. Valtioneuvosto kannattaa komission esitystä paikallisyhteisöjen omista kehittämishankkeista ja strategioista. On tärkeää, että EAKR:n ja ESR:n ohjelmissa ratkaisut paikallisen toiminnan käyttöönotosta ja menettelyistä tehdään kansallisella tasolla.

Kaupunkiulottuvuuden vahvistaminen koheesiopolitiikassa on Suomen kannalta kannatettava. Kaupungit ovat osaltaan Eurooppa 2020 -strategian toteutuksessa, jossa kaikkien alueiden osallisuus on tärkeää. Kaupungeille osoitettavat varat tulee jakaa tasapuolisesti eri alueille kunkin jäsenvaltion erityispiirteet huomioon ottaen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Euroopan sosiaalirahasto (ESR) muodostaa olennaisen osan koheesiopolitiikan toteutusta. Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää, että sosiaalirahastoa käytetään jäsenvaltioissa työllisyyden ja koulutuksen edistämiseen sekä köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisemiseen. Sosiaalirahaston osuuden ennalta määrittäminen ei ole kuitenkaan linjassa aiemman ohjelmaperusteisen koheesiopolitiikan kanssa, jonka pääperiaatteena on pidetty hallintovastuun jakamista komission, jäsenvaltioiden ja alueiden välillä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Valiokunta uudistaa aikaisemmassa lausunnossaan (MmVL 19/2011 vp — E 85/2011 vp) asiassa lausumansa. Tuolloin valiokunta korosti erityisesti seuraavia seikkoja:

— kumppanuussopimukselle asetettavat edellytykset eivät saa vaarantaa yksittäisten ohjelmien hyväksymisaikatauluja ja toteutumista

— ehdotus suoritusvarauksesta on poistettava maaseudun kehittämisrahaston osalta, koska se hankaloittaa ohjelman hallinnointia ja vaaran-

taa, todennäköisesti estää, ohjelmaan saatavan EU-rahoituksen täysimääräisyyden

— rakennerahastokaudella 2014—2020 Suomen saama suhteellisen rahoitusosuuden on säilyttävä vähintäänkin nykytasolla

— ohjelmatyötä on yksinkertaistettava ja selkeytettävä.

Jäljempänä valiokunta täydentää aikaisemmassa lausunnossaan esittämiään kannanottoja erityisesti alueiden kehittämisen osalta.

Valtioneuvoston kirjelmään liitetystä muistiosta käy ilmi, että komission ehdotusten taloudelliset vaikutukset Suomen saantoon vuosien 2014—2020 EU:n rahoituskehiksestä koheesio- ja politiikkaan osoitettavasta rahoituksesta varmistuvat sen jälkeen, kun sektorikohtaiset lainsäädäntöehdotukset täydentyvät puuttuvilla rahoitusta koskevilla liitteillä. Taloudellisten vaikutusten lopputulos Suomelle selviää lopullisesti rahoituskehysneuvottelujen päättyessä ja riippuu erityisesti EU:n talousarvion koosta, rahoitusjärjestelmästä ja sektoripoliittisten ratkaisujen kokonaisuudesta.

Valiokunta katsoo, että komission esitys koheesio- ja politiikan jatkumisesta koko Euroopan unionin alueella on myönteinen asia. Rakennerahastovarot ovat tuoneet aidon lisän alueiden kehittämisen keinovalikoimaan ja resursseihin. Valiokunta pitää tärkeänä, että EU:n rakennerahastovarot ovat käytettävissä koko Suomessa aluelähtöisten kehittämistavoitteiden tukemiseen. Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoo myös, että Suomen suhteellisen rahoitusosuuden tulee säilyä vähintään nykyisellään. Tärkeää Suomen kannalta on, että rahoituksen painopiste on vakavista ja pysyvistä olosuhdehaitoista kärsivillä alueilla. Syrjäisen sijainnin huomioiminen ja harvaanasuttujen alueiden erityisaseman turvaaminen on Suomelle rakennerahastopoliittikan avainkysymys. Harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitus tulee säilyttää vähintään nykyisellä tasolla Pohjois- ja Itä-Suomen osalta.

Suomelle epäedulliseen suuntaan johtavia muutoksia jakoperusteissa ovat komission esitys uudesta väliluokasta sekä tuen määräytymisperusteisiin esitetyt muutokset, erityisesti väki-

luku- ja väestötiheyskriteerin painoarvon puolittuminen sekä pohjoisen harvaan asutun alueen erityistuen euromääräinen mahdollinen pieneneminen. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että komission esittämä uusi tuen väliluokka ei tule todennäköisesti koskemaan suomalaisia maakuntia. Valiokunta pitääkin erittäin tärkeänä, että varojen jakoperusteiden muuttaminen Suomelle epäedulliseen suuntaan voidaan estää. Nyt komissio esittää nykyistä pienempää harvaan asuttujen alueiden asukaskohdista erityisrahoitusta. Esitetty erityistuen taso on 20 euroa/asukas/vuosi, kun kuluvalle ohjelmakaudella tuki on 35 euroa/asukas/vuosi.

Pohjois- ja Itä-Suomen sekä osin Keski-Suomen alueellisen kehityksen turvaaminen oli yksi keskeinen kysymys Suomen neuvotellessa liittymisestä Euroopan unioniin. Harvaan asuttu alue yhtenä EU:n maantieteellisiltä piirteiltään erityisenä alueena on komission esityksissä linkitetty selkeästi Suomen, Ruotsin ja Itävallan liittymissopimukseen vuodelta 1995, Lissabonin sopimuksen 174 artiklaan ja komission uuteen käsitteeseen territoriaalisesta koheesiosta. Nämäkin ovat vahvoja perusteita sille, että väestötiheyskriteerit täytyy ottaa huomioon uudistuksessa vähintäänkin voimassa olevien säännösten mukaisesti. Valtioneuvoston kantaan viitaten valiokunta katsoo, että harvaan asutukseen perustuva kriteeri tulee nostaa BKT-kriteerin rinnalle tukia jaettaessa. Harvaan asuttujen alueiden erityisrahoituksen taloudellinen vaikutus EU-tasolla ei sinänsä ole suuri, koska sen piirissä olevan väestön määrä on hyvin pieni, mutta rahoituksen vaikutus kyseisten alueiden kehittämistyölle on merkittävä.

Asetusehdotus rajaa kehittyneemmillä alueilla aluekehitysrahaston tuen ulkopuolelle infrastruktuuri-investoinnit, jotka liittyvät peruspalveluihin, mm. liikenteen aloilla, mutta mahdollistaa pienimuotoisen infrastruktuurin tukemiseen alueellisista ja pakollisista lähtökohdista. Valiokunta katsoo, että harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien Itä- ja Pohjois-Suomessa tulee tarvittaessa voida osoittaa rahoitusta myös saavutettavuutta parantaviin pienimuotoisiin infrahankeisiin.

Valiokunta toteaa, että tulevien EU-ohjelmien laadinnan lähtökohtana tulee olla Itä- ja Pohjois-Suomelle yhteisen, monirahastaisen tavoiteohjelman laatiminen. Tähän on jo varauduttu mm. alueen aluekehitysjohtajien yhteisin säännöllisin kokouksin. Jotta yhtenäinen Itä- ja Pohjois-Suomea koskeva ohjelman toteuttaminen muodostuu johdonmukaiseksi, on varmistettava, että mainitut alueet ovat samaa NUTS2-alueita, ne määritellään kehittyneiden alueiden luokkaan kuuluviksi ja niillä sovelletaan samoja alueellisesti laadittuja rahoitus- ja ohjelmakriteerejä.

Valiokunta on asiassa antamassaan aikaisemmassa lausunnossa myös pitänyt välttämättömänä Itä-Suomen saamaa siirtymäajan tukeen perustuvaa erityiskohtelua. Itä-Suomi on ns. kasvuaikutusalue (phasing in), mutta sen rahoitus on laskettu paremman eli tilastovaikutusalueen kohtelun mukaisesti (phasing out). Erityiskohtelu perustuu alueen aikaisempaan asemaan tavoite 1 -alueena, alhaiseen bruttokansantuotteeseen EU15:een verrattuna sekä harvaan asutukseen. Ratkaisu on phasing in -siirtymäajan kohtelua parempi. Erityiskohtelu tuo Itä-Suomeen noin 10 miljoonan euron lisärahoituksen vuositasolla.

Komissio ehdottaa kehittyneille alueille, joihin myös Suomi lukeutuu, rahastokohtaista jakoa siten, että Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osuus olisi vähintään 52 prosenttia sen ja Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) yhteenlasketusta jäsenvaltion tuen kokonaismäärästä. Nykyisellä ohjelmakaudella ESR- ja EAKR-tuen osuuksia ei ole etukäteen kiintiöitytty. Nykyistä käytäntöä valiokunta pitää hyvänä. Valiokunnan näkemyksen mukaan jäsenvaltiolla ja alueilla on paras tieto arvioida rahastojen tuen tarpeita kansallisista ja alueiden lähtökohdista käsin. Rahoituslähteitä tulee voida käyttää joustavasti rinnakkain ja molemmille rahastoille tulee varmistaa riittävä taso.

EU:n rakennerahastovarot tuovat eurooppalaisen lisäarvon pääsääntöisesti kansallisilla varoilla toteutettavaan alueiden kehittämiseen. Voimassa olevan aluekehityslain mukaan vas-

tuu alueellisesta kehittämisestä on kunnilla ja valtiolla. Nykyisellä ohjelmakaudella tämä ilmenee maakunnissa käytännössä siten, että rahoituspäätöksiä rakennerahastovaroista tekevät kuntien edustajina maakuntien liitot ja valtion edustajina ELY-keskukset. Valiokunta katsoo, että myös koheesiopolitiikan toteutuksen on perustuttava alueellisiin erityispiirteisiin ja vahvuuksiin. On tärkeää, että kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason toimijat kytketään mukaan ohjelman valmisteluprosesseihin.

Suomen on tarkoitus valmistella koko Manner-Suomen kattava monirahastoinen ohjelma. On tärkeää, että ohjelma valmistellaan ja toteutetaan siten, että aluelähtöiset näkökohdat otetaan huomioon. EU:n maaseutupolitiikka tarjoaa merkittäviä välineitä ja resursseja alueellisen ja paikallisen elinkeino- ja maaseutupolitiikan sekä alueellisten ja paikallisten strategioiden toteutukseen. Kyse on alueellisten erityispiirteiden ja vahvuuksien hyödyntämisestä ja alueiden välisten kehityserojen tasaamisesta. Kehittämiskanokset tulee saada kohdennettua alueellisia erityispiirteitä ja -kumppanuuksia hyödyntävään toimintaan.

Valiokunta katsoo, että rahastojen hallinnointia tulee yksinkertaistaa. Uusia hallinnollisia tasoja ei saa muodostaa ja sääntelyä on karsittava aina kun se on mahdollista. Valiokunta viittaa siihen, mitä se on asiassa aikaisemmin antamassaan lausunnossa todennut hallinnon yksinkertaistamisesta. Komission ehdotukset yksinkertaistetuista kustannusmalleista hanketoiminnan hallinnollisen taakan helpottamiseksi ovat erittäin tarpeellisia, ja niiden käyttöönottoa jatkossa tulee edistää. Jäsenvaltiokohtaisen suoritusvarauksen kohdalla tulee kuitenkin kriittisesti pohtia, kuinka paljon ylimääräistä hallinnollista rasitetta suhteessa rahan määrään suoritusvarauksen jakamisesta aiheutuu. Kaiken kaikkiaan EU:n säännöksistä tulevaa hallinnollista taakkaa tulee vähentää voimakkaasti, vaikkakin EU-hanketoimintaan liittyvä byrokraattisuus ja monimutkaisuus on osin myös kansallista alkuperää.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia ja erityisesti sitä,

- etteivät kumppanuussopimukselle asetettavat edellytykset saa vaarantaa yksittäisten ohjelmien hyväksymisaikatauluja ja toteutumista,

- että ehdotus suoritusvarauksesta poistetaan maaseudun kehittämisrahaston osalta, koska se hankaloittaa ohjelman hallinnointia ja vaarantaa, todennäköi-

sesti estää, ohjelmaan saatavan EU-rahoituksen täysimääräisyyden,

- että rakennerahastokaudella 2014—2020 Suomen saama suhteellinen rahoitusosuus säilyy vähintäänkin nykytasolla,

- että harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitus tulee säilyttää Lissabonin sopimuksen mukaisesti vähintään nykyisellä tasolla Pohjois- ja Itä-Suomen osalta,

- että ohjelmatyötä yksinkertaistetaan ja selkeytetään.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Jari Myllykoski /vas
vpj.	Lauri Heikkilä /ps	Mats Nylund /r
jäs.	Heikki Autto /kok	Kari Rajamäki /sd
	Markku Eestilä /kok	Katja Taimela /sd
	Satu Haapanen /vihr	Reijo Tossavainen /ps
	Lasse Hautala /kesk	Tytti Tuppurainen /sd
	Anne Kalmari /kesk	vjäs. Lasse Männistö /kok (osittain)
	Timo V. Korhonen /kesk	Eero Suutari /kok.
	Pirkko Mattila /ps	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.